

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Gnoti Seautón, Sive Arnoldi Geulincs Ethica

Geulincx, Arnold

Lugd. Batav., MDCLXXV

§. 8. De Diabolo seu Pertinacia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48728](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48728)

§. 8. *De Diabolo seu Pertinacia.*

Diabolus quid ad Ethicam faciat (quid & sacræ paginæ de eo dicunt, id & ibi lege, & piè crede) est proclivitas persistendi in aliquo agendi genere, merè quia incepisti sic agere. Cum nempe non oblectatio te amplius (quod carnis erat) non Gloria aut existimatio (quod Mundi erat) retinet in proposito ac instituto semel agendi genere, sed mera pertinacia, & pergis tantum quia incepisti, nisi forte tædia, infamia, damna, paupertas, morbi sequantur. Est autem à Mundo ad Diabolum facilis descensus: videmus enim persæpe, ut qui institutum aliquod vitæ austerum, horridum, ad captandam Gloriam & existimationem assumpserant, cessante hac vanitate, cum nullus jam amplius defertur honos, cum nulla amplius populi admiratio, sed potius contemptus & irrisio, exoticis illis & affectatis actionibus rependitur, non posse tamen desistere sed pergere per salebras & confragosam viam, quia illam jam diu institerunt; non equidem quod turpe putent resilire, (quam diu enim ea turpitudine & infamia moventur, tam diu adhuc in Mundo sunt) sed ut dixi, quia inceperunt & ab incepto desistere non

non possunt. Senes maximam partem Diabolus possidet: ei enim, quod in iuventute Carne vel Mundo instigante arripuerunt vivendi genus, pertinaciter plerumque retinent: non quia placeat aut deceat, sed quia solitum fit, & quia sic agere diu consueverunt, & consuetudinem velut alteram naturam abrumpere, difficile fit.

Itaque caro adolescentes, Mundus viros, Diabolus senes & infestat plerumque & possidet. Subinde tamen ordo hic turbatur; & Mundus atque caro subinde in senibus, Diabolus in adolescentibus reperitur, imo unus idemque unius horulæ spatio per tres illas Tyrannides devolvitur; & 1. quidem carnis, deinde Mundi, ac deniq; Diaboli mancipium fit. Quod in Cardinalibus voluptatibus, antomasticè sic dictis (Venere & pastu) ita manifestum est, ut manu prope tentari res illa possit. V. G. Computare incipiunt, quia jucundum consortium, & potio suavis est (hic carnem intelligimus) sed hac delectatione per satietatem ablatâ, tamen potare non desistunt, quia indecens habetur, ante alios à consortio discedere, contra vero gloriosum est, mustum capere, & alios potando superare (hic Mundum audis)

f tandem

tandem etiam hoc retinaculo dirupto, cum jam non delectatio amplius, sed fastidium, non Gloria, sed infamia exebriate, vomitu, molestia, qua hospitem & domesticos ejus afficiunt, adstantium irrisio & contemptus urgent, perpotare tamen pergunt, quia tam difficile est desistere ab eo, quod inceperunt, hic Diabolum intelligimus.

Ex his patet primo inter hostes Virtutis, Diabolum esse teterrimum, maxime horribilem, mœroris, tædii & desperationis plenum, id est sine ullâ fere delectatione, sive solidâ (hæc enim à Virtute sola proficiscitur) sive fucatâ & apparenti (quia illa à Carne & Mundo provenit, quæ transferunt jam apud eum, qui Diabolo traditus est. Est interim in Diabolo etiam aliqua voluptas, sed horribilis, execrabilis & tetra: cum enim Ratio non dicet persistendum in eo, quod inceperis, cum ideo mere, quia incepisti, persistis, oportet te libidine aliquâ, & quia sic placeat atque lubeat, persistere in actione, quam incepisti. Ex quo & hoc incidenter videtur in reliquis hostibus Virtutis quodammodo etiam reperiri, & duo esse tantum genera, hominum, alterum carnale, & quod ob delectationem atque libidinem, & quia sic placet,

placet, agit; alterum Spirituale, quod Spiritu, mente & Ratione agitur, nec unquam quia lubitum est, aut quia placeat, sed quia deceat, atque ita agendum est agit.

Patet secundo Diabolum, quantum est ex natura sua, sempiternum esse, persistere enim vult quia incepit, qui Diabolo deditus est: sed hoc nunquam cessat quantum est de se; semper enim incepit, itaque necesse est, semper ut perseveret, qui ideo mere perseverandum esse sibi iudicaverit, quia incepit: ubi interim notabilis se ingerit diversitas inter Diabolum & duos reliquos hostes Virtutis: delectationes enim, quas caro, & pompæ, quas Mundus contempletur, admodum fluxæ sunt & transitoria, postquam vero evanuerunt, relinquunt post se acrem pœnitentiam: atque adeo sinunt hominem resipiscere, dum eum quasi manumittunt, & à servitute suâ absolvunt: quod in Diabolo non habet locum cujus quantum de se est, perpetua servitus est.

Patet tertio Diabolum astu & stratagemate infestum esse; ubi cæteri Virtutis hostes aperto quasi Marte nos aggrediuntur, nam Diabolus Philaretos seu Virtutis amatores sub specie promotionis & majoris

ris in Virtute progressus, abducit à Virtute: suadet enim semper pergendum esse, quasi dicat & jugiter inculcet:

Quo bene cæpisti, fac pede semper eas.

Atque adeo Philaretos à defectu ad Medium Virtutis procedentes sub specie majoris boni ulterius concitat & urget in excessum, facitque ut quadret in illos illud Poëtæ:

Dum vitant stulti vitia in contraria currunt.

Quod Caro & Mundus nunquam attentant: pelliciunt hi etiam quidem Philaretos, & transversos abducunt à regia Virtutis via: (imo etiam adversos adoriuntur aliquando, & idcirco minus metuendi, quod à fronte insent, & aperto Marte congregiantur) sed nempe transversos vel adversos non obeundos, & in Virtutis viam longius porrectos: nunquam enim sub specie Virtutis se ingerunt, sciunt & fatentur palam, sibi cum Virtute non convenire, quod Diabolus, ut vidimus nunquam astutè dissimulat, fingitque se Virtutis & cultorem, & promotorem esse.

Contra illam Diaboli fraudem ac seductionem, præsens nobis remedium ab oculo Rationis suggeritur, *ne quid nimis: quo moremur, ad quamcunque partem ac mate-*

materiam Virtutis, nos inclinaverimus, ut cautè abſtineamus à vitio, quod in iſta materia ad exceſſum vergit V. G. conſtituiſti liberalem te præbere? *Ne quid nimis*, cave ne ſis prodigus. Conſtituiſti frugalem te præbere? *Ne quid nimis*, cave ne avarus ſis. Generoſe agere conſtituiſti? *Ne quid nimis*, cave ne ſuperbias. Modeſte? Rurſum *ne quid nimis*, ab ignavia & ſocordia tibi cave: atque ita ſemper (nunquam enim ſatis dicitur, quod nunquam ſatis diſcitur) *ne quid nimis*. Et notatu dignum eſt, oraculum non dicere: *Ne quid minus*, (eſi in defectu tantundem vitii ſit, quam in exceſſu) ſed dicit: *Ne quid nimis*, quia ab exceſſu majus periculum imminet, major ab hac parte Diaboli tentatio & ſeductio eſt: cum enim quis certæ alicui Virtuti, addicere ſe conſtituit, iſ jam defectui, qui Virtuti iſti opponitur, tergum quodammodo obvertit, & à defectu illo ad Medium Virtutis procedit, unde providendum ei caute, ut in Medio ſiſtat, ne ultra Medium pergat ad exceſſum, inſtante Diabolo, & pergendum, quia inceptum eſt, dictante. Sic V. G. ſi quis liberalem ſe præbere conſtituit, iſ jam ſatis hoc ipſo avaritiæ nuncium remiſit, tergum ei ſuum obvertit, pergensque ad ulteriora,

f 3

primò

primo quidem occurrit liberalitati, quasi in Media via constitutæ; quam si amplecteretur, cui si adhæreat, bene habet, probus est Philaretus: sed si paulo ulterius progrediatur (quod hic lubricum est & perfacile ex Diaboli fraude, *perge & perge* ingeminantis) incidit in excessum, nempe in prodigalitatem. Et idem est de reliquarum Virtutum materia & Officiis. His igitur Diaboli astibus & dolis abjiciat Philaretus, scutum Rationis: memor hanc non dicere: *Perge quia incepisti*, sed sæpe & sæpius: *Desiste nisi inceperis*, imo nisi optime inceperis, *desiste, aut perge; sed non ideo perge, quia incepisti, ast quia Deus jubet.* Scuto autem suo inscribat hoc oraculum.

NE QUID NIMIS.

Quod & nos finem huic tractatui facientes, adscribimus: *Ne quid nimis.*

ETHI.